

Egy kritikus eszmény eltűnése

A 100 éve született Lengyel Balázsról

FEUILLETON - LXII. évfolyam, 34. szám, 2018. augusztus 24.

Lengyel Balázs kritikus beszédmódja mára kiveszett a magyar irodalomból. Mi jellemezte ezt a beszédmodot? Mindenekelőtt egyfajta rácsodálkozás, az emberi egzisztencia mélyéig ható megragadottság, amit benne elsősorban a költészet váratlan nagysága ébresztett. „Mit tudnak ők, mit költő barátaink jobbjai, akik olyanok, mint mi, étel-ital, esetleg az ágy örömeivel telten, vágyaktól és fájdalomtól vagy kicsinyességektől mozgatva, mégis elérnek egy másik emberi minőség határmezsgyéjére, olykor messze túl is jutnak rajta. Mi teszi azt, hogy bennük a szó fennmaradó vers lesz, nem csak egyszerű szócsengés”? Ehhez a megrendültséghez nagyszerű ízlés társult, érzék a hangnemekhez, a stílusokhoz, amit kritikával működtetett olyankor is, amikor a szépség, a nagyság megragadottjaként beszélt. „A metafora a parasztruhás szélről hajszállal stilizáltabb a kelleténél”, jegyzi meg Gelléri Andor Endre *Hűvösvölgyi nászutasok* című novellájának kezdőmondatáról, miközben magát a novellát briliáns remekműként méltatja. Lengyel Balázst elsősorban a költői, írói alkat érdekelte. Alkaton nem pszichológiai adottságokat értett, hanem azt a komplexitást, ahogyan egy költő, egy író a tárgyakat, az élményeket szemléli és alakítja a nyelvben.